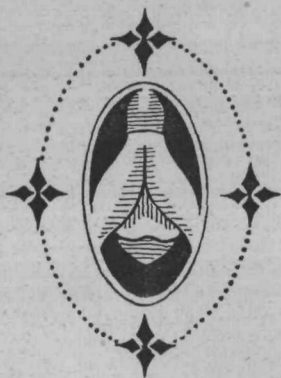

• POŠTNINA • PLAČANA • V • GOTOVINI •

Záhřeb

1934-1935

* I * X * X * V * I *

• 7 •

Vsebina sedmega zvezka

	Stran
1. Fran Roš: Pek Peregrin in peklenšček	153
2. Trije noži in troje vilic	157
3. Vinko Bitenc: Pravljica o kurici	158
4. Adam Milkovič: Pacek. Prigode navihanega kužeta. Za naše najmlajše	160
5. Doma izgotovljene igračke. 6. Lokomotiva. 7. Mlin v orehovi lupini	165
6. Arnošt Adamič: Koruzni frontnik Sandi. Roman za deco. Ilustriral profesor Mirko Šubic	166
7. Redka ptica	171
8. Irma Bajžljeva: Zvončkarji se uče stenografije	172
9. Hitrost ladij	174
10. Pavle Flerč: Pavliha. Ilustrira profesor Francè Podrekar	175
11. Sava Radič - Mirt: Šmarnogorski lovec. Pesem	176
12. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
13. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEMI
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO
KROG »ZVONČARJEV«, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 750 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vpslane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Strukelj).

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 36 • ŠTEV. 7
MAREC 1935

Fran Roš

Pek Peregrin in peklenšček

Živel je svoje dni pek Peregrin. Siromašen je bil, zato je služil kot pomočnik pri bogatem peku Jakobu. Služil je trideset let, pa ga je mojster pognal iz službe:

»Prestar si, poiščem si mlajšega pomočnika. Ti pa pojdi po svetu iskat sreče! Nikamor ti ne branim.«

»Kam naj pojdem zdaj na starost? Toliko let sem vam zvesto pekel kruh in še so moje roke dovolj krepke in okrepane. Ali naj v lakoti umrem z ženo in otroki?«

»To pa je tvoja skrb. Naredi po svoji volji! Ne potrebujem te več, stare so tvoje roke.«

»Postarale so se pri delu za vas.«

»Če bi se ne bile pri meni utrudile, pa bi se bile pri kom drugem in nič mlajše bi ne bile danes. Tu imaš svojo zadnjo plačo, preštej srebro! In kar pojdi, svet je lep in dovolj prostoren!«

»Samo kruha ne bo imel zame in za moje.«

S solzami v očeh in s tresočimi se rokami je Peregrin pograbil denar, pa je stopil na cesto. Bil je siromak brez dela, zaslužka in strehe. S sklonjeno glavo je stopical domov, tam je povedal, kako se mu je primerilo.

Zajokala je žena, plaho so se otroci ozrli vanj, bilo jih je osem med petnajstim in petim letom.

Prodali so tisto malo pohištva, kar so ga imeli, potem so šli v svet. Iz kraja v kraj so romali, povsod so se ustavljali pri pekovskih mojstrih.

»Ali bi potrebovali tu pomočnika?«

»Koliko pa vas je vseh?«

»Prav vseh nas je deset.«

»Lepo število tol Velika bi morala biti plača, da bi vas vse mogla preživljati. In tudi v letih si že. Ni nam treba pomočnika, so slabi časi.«

Manj ko je bilo denarja, več je bilo v Peregrinu obupa. Videl je, da nikjer ne bo mogel najti službe. Skrbi so mu mračile lice, smilila se mu je družina.

Tako so žalostni pripotovali po cesti do gozda, ko je prihitel za njimi lepo črno oblečen gospod s cilindrom na glavi in v fraku, bradat v lice z zelenim bleskom v očeh. Na vso moč sladko se je približal:

»Ali imam čast? Kaj ne, gospod pek Peregrin, ki išče službo? Jaz sem gospod Dinozavrič, po poklicu prav za prav peklenšček, ali se me zato ni treba bati, sem prav pohleven in prijazen že po naravi. Malo bolj v kraj h gozdiču bi morda stopila, pogovoriti bi se morala brez prič.«

Peregrin se je začudil, tako čudna čast ga še nikoli ni doletela, da bi se bil kdaj srečal s kom izmed peklenščkov. Da, opazil je bil na njezovi glavi rožičke, ko se je odkril. Toda strah ga ni bilo, preveč bridkega je bil že izkusil v življenju, da bi ga še kaj moglo preplašiti ali razburiti. Zato je prav mirno vprašal, ko sta stopila h gozdnemu robu:

»In želite, gospod Dinezavrič?«

»Nič kaj takega, kar bi bilo nemogoče izpolniti. In pri vsem tem se vam nudi lepa in redka prilika k zaslužku. Znano mi je, kako vas nesreča preganja. Bodite torej pametni in sklenite z menoj pogodbo. Tisoč cekinov vam izplačam takoj, če pristanete.«

»Ne branil bi se denarja.«

»Torej,« so se zvito nasmehnile peklenško zelene oči. »Vsi peki daleč naokoli so že zapisani peklju, le tu v bližini je pek Simon, ki edini peče dovolj velike žemlje. Edini poštnjak je med mnogimi peki, zato se hoče moj veliki gospodar polastiti še njegove duše za vsako ceno. Simon je že v letih, zato ne kaže čakati predolgo nanj. Treba je, da greste k njemu v službo. Ponudite se mu za nizko plačo, saj dobite denarja od mene. Potrudite se in prekanite ga, da bo pričel peči manjše žemlje. Potem nam zapade njegova duša.«

»Peklenščka ukanim,« si je mislil Peregrin. »Saj peklenščki niso vselej prebrisani, marsikdo jih je že kdaj pretental, še jaz poskusim. Če pa bi se tale gospod Dinezavrič le ne pustil prekaniti, pa ne sklenem pogodbe z njim. Nočem služiti njegovim nakanam, čeprav ostanem

brez tisočaka, ki bi mi tako zelo prav prišel.«

Sem in tja sta govorila, končno pa je peklenšček privlekel iz žepa kos pergamenta in je pričel pisati z gosjim peresom, ki ga je pomakal v odprto žilo svoje levice. Zeleno kri je imel, zelene so bile zato tudi črke:

POGODBA

Gospod pek Peregrin obljublja, da hoče vstopiti v službo pri peku Simonu. Vztrajno si bo prizadeval, pridobiti ga k temu, da prične peči mnogo manjše žemlje. V nagrado za to mu ob podpisu te pogodbe izplača gospod Dinezavrič tisoč cekinov, katerih prejem se potrjuje.

Datum Dinezavrič Peregrin

Pogodbo sta podpisala in peklenšček je izročil Peregrinu težko vrečico samih zlatih cekinov. Prijazno mu je še segel v roko, peklenšček je imel na koncu prstov skrivljene ostre nohte, potem je izginil v gozd. Peregrin pa je z družino nadaljeval pot k peku Simonu v bližnjo vas.

Pek Simon je bil že star, pravkar je bil zbolel in je bil brez pomočnika, le majhnega vajenca je imel. Tožil je o slabih časih, ljudje nimajo denarja, da bi mnogo kruha kupovali, rajši jedo krompir in fižol, ki se ju hitreje nasitijo.

Peregrin se mu je ponudil v službo za prav majhno plačo. Nastanil se je v bližnji hiši, plačal je stanovanje za več mesecev naprej. Imel je zdaj delo, stanovanje, dovolj denarja in živeža za vso družino. Obljubil je peku Simonu, da mu hoče pridobiti novih odjemalcev, ki mu bodo odvezemali vse več peciva. Žemlje da so prevelike, peči mora manjše.

»To ni mogoče!« je ugovarjal Simon. »Potem jih prodam še manj!«

»Nikakor!« je pojasnjeval Peregrin. »Manjše žemlje pač morajo biti cenejše!«

»Tako?« se je vdal Simon. »Pa poizkusi, če se ti obnese!«

Tako je hotel Peregrin ukaniti peklenščka. Saj v pogodbi ni bilo

»No,« se je zasmejal, »prav zadovoljen sem z vami, gospod Peregrin. Vidim, da so te-le žemljice, ki se zdaj pečejo pri Simonu, zelo, zelo majhne. Takih še sploh nisem nikjer videl. To me pohvali sam naš veliki peklenški gospodar. Dajte mi

nihi besede o tem, da bi žemlje ne smele biti cenejše, le manjše morajo biti. Tale pohlevni Dinozavrič pač ni bil preveč prebrisan.

Zdaj so se pekle za polovico manjše žemljice. Prej so se dobile tri za groš, zdaj pa sedem za groš. In ljudje so hvalili to izpremembo, žemljice so bile dobro in lepo pečene, pokale so pod zobmi in prijetno dišale. Vsak dan več jih je bilo prodanih, obilo denarja se je stekalo. Peregrinova družina je bila zdaj srečna kakor že dolgo ne tako. Mojster Simon je okreval, z novim pekom je bil nadvse zadovoljen.

In zgodilo se je, da je nekega dne stopil v pekarno peklenšček Dinozavrič. Nalašč je dospel v trenutku, ko je bil Peregrin sam.

jih morda pet, pokazati jih hočem v peklu! In zahvaljujem se, prav vestno in pošteno ste izpolnili pogodbo.«

Kar režal se je po vsem kosmatem licu, ko je odhajal z žemljicami.

Vrnil se je v pekel in stopil pred prestol samega peklenškega poglavarja v veliko dvorano, kjer je bila vročina, ki bi človek zgorel v njej, le peklenščkom seveda ne more do živega. Zakaj v bližnjih prostorih so bile ogromne peklenške peči, ki so dajale ogenj za vse tiste ljudi, ki so si v svojem življenju s hudobijo zaslužili pogubljenje.

Dinozavrič se je do tal priklonil.

»Govori!« je dovolil veliki peklenšček, grozen in strašen po svoji satanski podobi z režečimi zelenimi

očmi, groznimi kremplji na kosmatih rokah, s parklji na nogah in debelim črnim repom, ki je čop njegov segal do tal.

»Izpolnil sem ukaz. Pek Simon peče zdaj najmanjše žemlje, kakor manjših še nikoli nikjer videl nisem. Tu sem jih pet prinesel s seboj za vzorec in v dokaz.«

»Vidim, da ne lažeš,« se je zadovoljno zarežal gospodar. »Dobro si ukrenil in v priznanje tvojih zaslug te imenujem za poglavarja 87. čete peklenščkov. Eno izmed teh žemljic oddaj v oddelku, kjer vodimo sezname te vrste obrtnikov in njihovih izdelkov. Ostale štiri žemlje pogoltnem sam. Pojdi!«

Ves srečen ob tem odlikovanju je odhitel Dinozavrič po dolgih hodnikih in je kmalu vstopil v dvorano, kjer so na dolgih deskah bile zložene žemlje, same take, ki so bile prejemljive spečene. Pri vsaki je bil listek z napisom:

Tako majhne žemlje peče pek ta in ta v tem in tem kraju.

In ko je Dinozavrič videl, da manjše žemljice tu sploh nikjer ni bilo, je bil še tem zadovoljnejši. Samemu sebi se je zdel neskončno prebrisan, saj je tako pametno ukrenil vso stvar in si je pri tem res zaslužil, da je napredoval do četrtega poglavarja, kar je za navadnega in skromnega peklenščka prav lepa čast.

Spet je minilo mesec dni, ko je peklenški poglavar dal poklicati pred sebe Dinozavriča in mu ukazal:

»Pek Simon je bolan, še danes utegne umreti. Stopi po njegovo dušo in jo privedi, naša je!«

Vesel se je peklenšček napolil. Zvečer je stal pred Simonovo pekarno. Skozi polpriprte oknice je opazoval, kaj se v hiši godi.

Simon je ležal v postelji, težko je sopal, stokaje je grgal, ves je bil slaboten in z znojem oblit. Ob njem je stal Peregrin, žena pa mu je prižigala svečo in mu jo tiščala v uvelo roko.

»Aha!« se je razveselil peklenšček, »skoro bo njegova duša moja! Treba je hiteti!«

Urno je vstopil, ko je žena bruhnila v krčevit jok in je bolnik še zadnjič vzdihnil. Peklenšček pa je rekel:

»Po njegovo dušo sem prispel, da jo odvedem s seboj!«

»Ne bo se zgodilo!« je zaklical Peregrin.

»Moja je ta duša, odkar je Simon pričel peči tako majhne žemlje in je s tem odiral ljudstvo, zase pa krivično grabil denar. Vi, gospod Peregrin, ste mi priča, sami ste ga pripravili do tega!«

»Nikoli! Res je Simon pekel majhne žemlje, toda je njihovo ceno za več kakor polovico znižal. Do konca je bil poštenjak in naravnost v nebesa pojde.«

»Tako?« je zatulil Dinozavrič. »Potem pa vi, Peregrin, niste izpolnili pogodbe in ste svojo dušo zapravili. Ha!«

»Izpolnil sem vse, kar je pogodba zahtevala. Da bi pa žemlje, če so manjše, ne smele biti tudi cenejše, o tem pa niti besedice ni v pogodbi. Žal mi je, dragi gospod Dinozavrič, da je bil zaman ves vaš trud!«

»Ukanili ste me!« se je peklenšček popraskal za ušesom. »Nasedel sem! Kaj mi poreče veliki gospodar? Kazen me čaka in vsega ste krivi samo vi, grdi navihanec Peregrin! Uuu!«

Odtulil je iz sobe, v njej pa je ostal peklenški smrad po smoli in žveplu. In zunaj je srečal angela, ki je bel in mil tiho prihajal po Simonovo dušo, da jo popelje v nebesa.

Zacvilil je peklenšček, da je v ušesih vse zabolelo, in tako jadrno je izginil, da se je črno pokadilo za njim. In kmalu je bil spet doma, v peklu.

»Govoril« mu je ukazal strašni peklenški poglavar, ko je s povešeno glavo obstal pred njegovim prestolom. »Kje imaš dušo tistega peka, ki je pekel najmanjše žemljice na svetu?«

Vzdihovaje in v solzah je peklenšček priznal, kako hudo je bil prez-

varjen. In strašno se je veliki gospodar razvnel nad njim:

»Obsojen si na kazen. Pet in dvajset udarcev se ti odšteje na zadnjo plat. Razveljavljam imenovanje, s katerim si bil po nevednem povzdignjen v poglavarja 87. čete peklenščkov. K svojemu imenu prejmeš še priimek »Najneumnejši.« Jemljem ti pravico, da bi še kdaj smel hoditi na zemljo k ljudem. Odslej bo tvoja služba ta, da pometiš peklenške prostore brez pravice do počitka. Odvedite ga v oddelek za izvrševanje telesnih kazni in prisolite jih dvajset zasluženi Dínózavriču Najneumnejšemu!«

Tulil je, ko so ga tirali pod batine.

Gori na zemlji pa je pek Peregrin postal mojster in je še mnogo let v poštenju pekel žemlje. Ko pa je umrl, je tudi po njegovo dušo prišel beli angel.

Trije noži in troje vilic

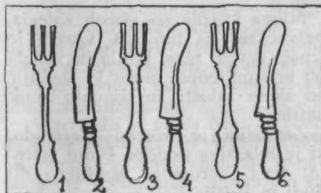
Vzemite tri nože in troje vilic in jih postavite na mizo tako, kakor vidite na naši sliki, da leži poleg vilic nož, nato zopet vilice in nož in zopet vilice in nož. Ko ste to napravili, pa vprašajte bratce in sestrice, pa tudi očko ali mamico:

»Kdo zna s tremi potezami predstaviti vselej po dva kosa pribora, ki ležita drug ob drugem, in s tem tako oddeliti nože od vilic, da so vilice skupaj in noži skupaj!«

Prav težko bo to kdo napravil na prvi mah. Treba je stvar natančno premisliti. Kako bo torej šlo?

Vzemite najprej pribora št. 2 in 3 in ju postavite pred št. 1. Nato vzemite št. 5 in 6 in ju denite v prazen prostor med št. 1 in 4. S tretjo

potezo pa vzemite pribora št. 6 in 4 in ju postavite čisto spredaj pred št. 2 in 3.

Na ta način so vilice oddeljene od nožev. Tisti, ki to spretnost prvi-krat vidijo, bodo nalogo prav težko ponovili, čeprav se ta zabavna coprnija na prvi pogled zdi lahka.

Pravljica o kurici*

Še sama Boštečova Neža iz Loma, ki mi je povedala to pravljico, ni vedela natanko, kdaj se je vse to zgodilo. Bržkone tačas — je dejala — ko je po graščinah in gradovih tod okoli prebivala ajdovska gospoda. To pa je bilo davno, davno...

In potem je Neža nadaljevala:

Na bistriskem gradu je tedaj gospodaril nemški graščak Norbert, stroško prevzet in neusmiljen človek. Njegovi valpti so s pasjimi biči pretepavali kmete, ki so morali namesto konj vlačiti plug po trdih, še nikoli izoranih travnikih. Kadar so pobirali desetino, so trepetali ljudje pred njimi kakor pred hudo uro. Sirovi grajski hlapeci so zahtevali od ubogega kmeta vedno več, kakor je bilo predpisano. Če pa se je kdo protivil in ni hotel odrajtati krivične bere, so zažvižgali nad njegovim hrbtom pasji biči.

Še veliko slabši časi pa so se začeli za kmeta takrat, ko je graščaku umrla žena Hildegarda, zelo blaga in pobožna žena. Dokler je živela ta, je bilo življenje tlačanov vsaj znosno, čeprav ne dobro, zakaj gospa graščakinja je svojega moža venomer svarila, naj nikar ne ravna z ljudmi tako, kakor da niso po božji podobi ustvarjena bitja.

Njena svarila so včasih zalegla, največkrat pa tudi ne. Gospa je trpela zaradi tega, hirala in venela ob neusmiljenem možu in slednjič od same žalosti in živčnih muk umrla.

Zapustila je hčerko Gertrudo, ki je bila živa podoba svoje matere; lepa, skromna, usmiljena do ljudi in živali.

Mora se reči, da je graščak zelo ljubil svojo hčer. Vsako željo ji je izpolnil. Samo tedaj sta si prišla

navzkriž, kadar se je Gertruda, posnemajoč svojo ranjko mater, zavzela za kmete.

Ob neki taki priliki se je graščak Norbert tako razjezil, da je sklenil drugič se oženiti.

Ni poslušal svoje hčerke, ki je bila vzrasla v cvetočo osemnajstletno mladenko, naj ji nikar ne vodi mačeha v hišo.

Vse prošnje so bile zaman.

Graščak je šel po nevesto v daljne tuje kraje. Pripeljal je seboj neko ošabno ajdovsko grofico in se z njo oženil.

In kakor je že navada, da mačeha ne marajo svojih pastork, se je tudi tukaj izkazala ta žalostna resnica.

Nova graščakinja je sovražila Gertrudo iz dna svoje nelepe duše in jo je črnila pri svojem možu, njenem očetu.

Kaj čuda, da je graščak verjel svoji ženi in se je njegova ljubezen do lastnega otroka od dne do dne bolj ohlajala.

Za mlado Gertrudo so se pričeli najhujši, trpljenja polni časi. Pa tudi za kmete se je položaj še bolj poslabšal, odkar je zagospodovala ob strani graščaka brezsrčna tujka.

Hujkala in ščuvala je moža zoper ljudstvo, ki je že tako dovolj trpelo zaradi krutega ravnanja grajskih valptov.

Kadar ni bilo moža doma, je mačeha kar besnela nad ubogo pastorko. Čestokrat je Gertruda zbežala pred zlobno mačeho in se zatekla h kmetom.

Ti so jo spoštovali in ljubili. Saj so vedeli, da se prav tako zavzema zanje, kakor se je njena pokojna mati.

Gorje tlačanov je priklopelo do vrha. Sklenili so, da se upro in so prisegli maščevanje brezsrčnemu graščaku in njegovi ženi.

* Po Gorenjskem v okolici Trziča se teloh imenuje kurica

Huda zima je nastopila tisto leto po teh krajih. Takrat so bile zime vse bolj ostre kakor dandanes. Snega je nasulo na metre že v decembru in je ležal vse do Velike noči.

Gertruda je morala po ogromnih grajskih sobanah kuriti peči. Od jutra do večera jo je mačeha priganjala in vpila nad njo:

»Kuri, kuri, pritepenka! Zebe me, zebe! V kakšne kraje sem zašla? Sam led in sneg! Kuri, kuri, prelepa moja pastorka, draga moja kurica!«

Ob tej nenavadni domislici se je mačeha naglas zasmejala.

»Saj res,« se je režala. »Od zdaj te bom klicala za Kurico. Druga imena tako nisi vredna, saj nisi za drugega, kakor da kuriš peči.«

Gertruda se je zjokala in — molčala. Če bi mačehi količkaj ugovarjala, bi jo bila ta spodila iz hiše, v mraz in burjo, zato je rajši potrpela, čeprav se ji je od bolesti krčilo srce.

Nekega dne se je graščak odpravil od doma na lov na medvede.

Silen mrzaz je pritiskal in Gertruda se ves božji dan še oddahniti ni mogla od dela, ki ga je imela s kurjenjem peči.

Mačeha jo je srdito zmerjala.

»Kuri, kuri, ničvredna Kurica! Zakuri tako, da bo vse žarelo, pa če se tudi vname strop te stare, začrnele podrtije!«

Gertruda je ubogala in kurila, kurila... Vse prste si je že bila ožgala od tlečih ogorkov, ki so padali iz prenapoljenih peči na tla in jih je morala Gertruda z golimi rokami metati nazaj v ogenj.

Zvečerilo se je že, a graščak se še vedno ni vrnil z lova.

Kmetje, ki so vedeli, da graščaka ni doma, so se domenili, da v mraku naskočijo grad. Hoteli so rešiti Gertrudo, a mačeho, ki je bila ravno prejšnji dan pretepla z bičem nekega bajtarja, ko je prišel v grad prosit žita, so nameravali spoditi v gozd, da bi tam zmrznila.

Oborožili so se z vilami in kosami in prišli pred grad. Nenavadno prasketanje, cvilenje psov in vpitje služinčadi jih je osupnilo, ko so se približali gradu.

Z grozo so opazili, da je ves grad v plamenih.

Zdaj se kmetje niso več obotavljali, nego so urno planili proti gorečemu poslopju, da bi rešili nesrečno Gertrudo.

Tedajci jim prileti nasproti graščakinja, vsa goreča kakor ena sama živa baklja in kriči: »Uu! Uu! Peče! Peče! Kurica je zažgala, njo primate!«

A kmetje so bili gluhi za njene besede. Brez usmiljenja so jo napodili nazaj v ognjeno morje.

»Kje je Gertruda? Rešite ubožico! Gertruda, Gertruda!« so vseprek padali glasovi. A vse zaman. Gertrude niso priklicali. Zgorela je z vsemi drugimi v gorečem gradu.

Graščak se ni več vrnil. Kmetje so zvedeli pozneje, da so njega in več njegovih valptov raztrgali na lovu medvedje.

Že se je danilo, ko je okoliško ljudstvo še vedno stalo in strmelo v grozno pozorišče, iz katerega se je samo še kadilo.

In tedaj se je iznad pogorišča dvignil bel golobček. Frfotal je nekaj časa v zraku in nato izginil med oblake.

Nad pogorišče pa se je vsulo belo perje. In ko so drugi dan ljudje brskali med začrnelimi zidovi, so našli med ožgano travo polno belih cvetk z zelenimi listi. Še nikoli ni nobeden videl takih cvetk in to sredi najhujše zime.

»Gertruda je imela belo oblekco in zelen plašček,« so govorili ljudje. »Zaradi zlobnosti mačeha je našla smrt v plamenih. Imenujmo to cvetko po njej kurico.«

Še zdaj raste kurica pod snegom in vzbrsti takoj, ko posije toplo sonce.

Svoje ime pa je ohranila do današnjih dni.

a. milčovič:

pacek

DVA DNI IN DVE NOČI NI DOBIL JESTI IN PRAV TAKO DOLGO STA VENOMER JOKALA Z UBOGO MUCO. NA VELIKEM KAMNU, SREDI KUPA CUNJ IN SLAME, JE NEPREMIČNO SEDELA NAJVEČJA IZ PODGANJE DRUHALI. OČALA JE IMELA IN MODRO SE JE DRŽALA. MORALA PA JE BITI ZELO UČENA, ZAKAJ ČASIH SO JI PRINESLE NJENE SLUŽABNICE POTISKAN PAPIR IN SE JI GLOBOKO PRIKLONILE. GOSPA SI JE POPRAVILA OČALA IN DOLGO GLEDALA V PAPIR. POTEM GA JE VRGLA IZ SVOJEGA GNEZDA NA VLAŽNA TLA, KJER SO GA V TRENOTKU POZRLE NJENE SLUŽABNICE.

TRETJO NOČ PA SE JE UČENA GOSPA NENADOMA DVIGNILA IZ SVOJEGA GNEZDA. JEZNO JE PREMERILA MRAČNO VOTLINO, POTEM PA ZAMRMRALA:

»UNIČITI NAS HOČEJO!«

V TEM HIPU JE VSE UMOLKNILO — ŠE PACEK, KI JE DRUGAČE SE V SPANJU VZDIHOVAL. PRESTRASENE SO PRITEKLE K UČENI GOSPE PODGANE. KAJ SE JE ZGODILO? GOSPA PA JE ZDAJCI RAZGRNILA PRED SEBOJ POTISKANI PAPIR, KI STA JI GA BILI MALO PREJE PRIVLEKLI PO KANALU NJENI SLUŽABNICI, IN JE ZBRANIM PODGANAM MRMRAJE ČITALA:

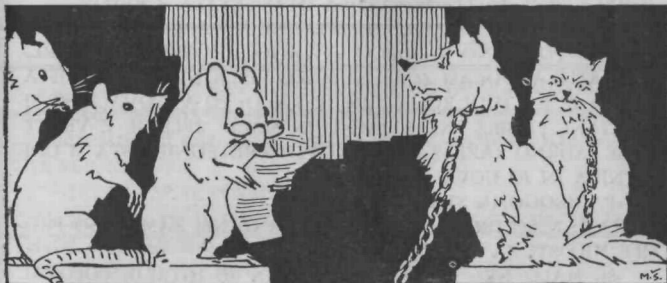
»TAKOLE JE NAPISANO,« JE REKLA IN SI POPRAVILA OČALA. »DOMAČE VESTI. Z OZIROM NA NADLOGO, KI JE V SRAMOTO NAŠEMU BELEMU MESTU. POZIVAMO VSE MEŠČANE, ČASTNE IN NAVADNE, DA SE PRIDRUŽIJO SKUPNEMU BOJU ZOPER PODGANE. V TA NAMEN SE BO JUTRI NA MAGISTRATU BREZPLAČNO RAZDELJEVAL STRUP, S KATERIM NAJ ZASTRUPE NAŠI ODLIČNI MEŠČANI SVOJA STANOVANJA, POSEBNO JEDILNICE IN SPALNICE IN DRUGE PROSTORE, KI JIH NAJVEČ UPORABLJAJO. KANALI V MESTU BODO ZASTRUPljeni NASLEDNJI DAN.«

GROZA IN STRAH STA SPRELETELA ŽIVLJENJE PO KANALIH... VSE ZBEGANE SO SE ZBIRALE PODGANE NA POSVETO-

VANJA. TU SO UGIBALE TAKO IN DRUGAČE, NAPOSLED PA JE DEJALA SAMA UČENA GOSPA:

»ŠKODA BI BILO, ČE BI MORAL NAŠ ODLIČNI ROD IZUMRETI! PRETKANE SMO DOVOLJ — UNIČITI MORAMO STRUP!«

IN SO PODGANE IZBRALE IZMED SLUŽABNIC NAJPOGUMNEJŠE, PA SKLENILE, DA POJDEJO ŠE TO NOČ V TISTO SIVO HIŠO, KI JI PRAVIJO MAGISTRAT.

IN SO ŠLE. NAD MESTOM JE LEŽALA ČRNA NOČ, KO JE KORAKALA DOLGA VRSTA NA SMRT OBOJENIH SLUŽABNIC MIMO ŠTEVILNIH STOJNIC IN DALJE OB STRUGI DO TISTE SIVE HIŠE. TAM SO SE SPLAZILE SKOZI TEMEN HODNIK V SKLADIŠČE. TU SO STIKALE PO KOTEH IN POLICAH, DOKLER NISO ZAGLEDALE VELIKEGA ZABOJA. NA NJEM JE BILA NASLIKANA VELIKA MRTVAŠKA GLAVA — STRUP! PREGRIZLE SO S SVOJIMI OSTRIMI ZOBMI DESKE IN ZLEZLE V ZABOJ...

NASLEDNJE JUTRO JE STALO PRED TISTO SIVO HIŠO ŽE V ZGODNJIH JUTRNJIH URAH VSE ČRNO GOSPOSKIH LJUDI. PA JE NENADOMA STOPIL PRED NJE SAM TAJNIK. BLED IN RAZBURJEN JE DEJAL:

»GOSPODA MOJA — NE MOREMO VAM USTREČI. PRAV NOCOJ SO NAM PODGANE POŽRLE VES STRUP — IN POBEGNILE...«

TISTI DAN JE BILO V KANALIH BELEGA MESTA PRAVCATO VESELJE. RES DA SO OBOLELE V SVOJI POŽRTVOVALNOSTI NEKATERE SLUŽABNICE IZ PODZEMLJA — TODA KAJ TO, KO JE PA REŠEN POGUBE VES ROD! TAKEGA VESELJA, TAKEGA RAJANJA V PODZEMLJU ŠE NI BILO. SREDI NAJVEČJEGA VESELJA PA JE VZDIHOVAL IN STRESAL Z VERIGAMI UBOGI PACEK. OKOLI NJEGA PA SO RAZPOSAJENO RAJALE PODGANE IN SE PIJANE OD VESELJA KOTALILE IZ KOTA V KOT. SAMA UČENA

GOSPA SE JE SKOBACALA IZ GNEZDA IN NA SVOJA STARA LETA ŠE ENKRAT ZAPLESALA. AMPAK PACEK JE POSTAL ŽE JEZEN. TUDI MUCA JE PRENEHALA JOKATI. UŽALJENA JE PRIČELA PIHATI: PH—PH... IN HRBET JE KRIVILA.

»HAM!« JE ZDAJCI ZINIL PACEK IN ZGRABIL OKOLI TREBUHA UČENO GOSPO. ZDAJ JE NASTAL V PODZEMLJU GLASEN VRIŠČ. VSA OBUPANA JE STOKALA GOSPA V PASJEM SMRČKU: »UMRLA BOM, IIIII!« JE CVILILA IN OPLETALA Z REPOM.

»ČE NAJU NE REŠITE TE ŽELEZNE STVARI!« JE MOMLJAL PACEK S PODGANO V GOBCU, »VAM JO BOM PRI PRIČI POŽRL.« IN JE STISKAL POČASI ZOBE. NI MÁLO VPILA NESREČNA GOSPA. SAJ JO JE PA TUDI BOLELO IN SE KAKO! POSVETOVALE SO SE PODGANE PA BRŽ SNELE PACKU IN MAČKI ŽELEZJE Z VRATU IN SE JADRNO RAZBEŽALE PO KOTEH. PRETEGNILA STA SI UDE JETNIKA IN JO UCVRLA PO KANALU.

»PA ZBOGOM!« STA REKLA.

ZAMAN SO DRVELE ZA NJIMA PODGANE, ZAMAN SO PROSILE MILOSTI ZA NESREČNO GOSPO.

»ŠE MALO NE!« JE DEJAL PACEK IN ŠE HITREJE ČOFOTAL Z NJO PO TEMNEM KANALU. SPOTOMA JI JE POROGLJIVO DEJAL: »O, KAKO RAD TE IMAM!« IN JE KREPKEJE STISNIL ZOBE.

»OČALA SEM IZGUBILA!« SE JE NALAŠČ PRESTRAŠILA PRETKANA PODGANA. »DOVOLI MI, LJUBI PSIČEK, DA JIH GREM ISKAT!«

»KAJ BI TISTO,« JE MOŽATO DEJAL PACEK, »V MOJEM ŽELDCU JE ITAK TEMA!«

IN STA JO Z MUCO NA MESTU POZRLA. KAKO SO POKALE KOSTI! IN KAKO JIMA JE ŠLA V SLAST! DOLGO STA SE OBLIZOVALA. POTEK STA SE SREČNA OBJELA IN ZADREMALA NA SMETIŠČU.

KO JE PACEK NASLEDNJE JUTRO ODPRL OČI — JE BIL NA SMETIŠČU ZOPET SAM. ZAMAN SE JE OZIRAL PO SVOJI PRIJATELJICI — NEZVESTE MUCE NI BILO NIKJER, TUDI V SKORNJU, KI JE ŠTRLEL IZ SMETI, JE NI BILO.

»ZDAJ PA GREM ŠE JAZ,« JE DEJAL UŽALJENO. »DOMOV POJDEM!«

IN JE ŠEL.

SPOTOMA JE SREČAL GOSPOSKEGA PSA. OKOLU VRATU JE IMEL SVETEL PAS IN NA SPODNJI STRANI ŠTIRIOGLATO KOLAJNO. PREVIDNO SE MU JE PACEK PŘIBLIŽAL, DA BI GA POZDRAVIL IN POVOHAL. AMPAK KO GA JE NATANČNEJE POGLEDAL V GLAVO, JE OPAZIL, DA IMA GOBEC POTLAČEN IN

UHLJE PRISTRIZENE. TUDI REPA NI BILO NIKJER.

»HM,« JE ZMAJAL Z GLAVO, »KAJ PA Z VAMI, STRIC? KJE PA IMATE GOBEC?«

»KAJ PRAVIŠ?« JE ZATEGNIL BULDOG, KO JE STOPIL MIMO NJEGA.

»ČAKAJTE, STRIC — KAKSEN GOBEC PA IMATE?« SE JE ČUDIL PACEK. »ALI SO VAM GA ODREZALI?«

»R R R R R,« JE ZARENČAL ČETVERONOGI STRIC.

»ALI VAS JE KDO UDARIL PO NJEM?« JE ŠE VEDNO SILIL VANJ USMILJENI PACEK.

»DA,« JE ZDAJ RESNO DEJAL BULDOG IN SE POSTAVIL PRED MALEGA SMRKAVCA. »KAJ PA SE KLATIŠ TOD?«

»DOMOV BI RAD,« JE POVEDAL PACEK. »AMPAK, KJE PA IMATE REP, STRIC?«

»DOMA,« SE JE POŠALIL ON.

»DOMA?« SE JE ZAČUDIL NEIZKUŠENI PACEK IN TEKEL ZA NJIM. »PA UHLJE?«

»TUDI.«

»HM!« JE OBSTAL PACEK SREDI CESTE IN GLEDAL ZA ČUDNIM STRICEM. »SPAK!« JE BLEKNIL POTEM IN STEKEL V DRUGO SMER. POTEM JE SPOTOMA PREMIŠLJEVAL TAKO IN DRUGAČE IN DEJAL: »AMPAK ČE POJDEM SE KDAJ OD DOMA, BOM PUSTIL TUDI JAZ GOBEC DOMA — DA NE BOM ZMIROM LAČEN!«

KO BI LE NAŠEL POT DOMOV! TO, TO! TODA KAKO, KO JE PA TOLIKO HIŠ! TOLIKO LJUDI IN ULIC! VSEGA JE PREVEČ, VSEGA. V MESTU BI MORALA STATI SAMO ENA HIŠA, TISTA HIŠA — KJER JE PACEK DOMA. KAKO BI BILO POTEM LEPO! TAKO PA PACEK NE VE, KOD BI IN KAM. POSEBNO NA KRIŽIŠČIH JE DIRENDAJ, DA JE JOJ. SREDI NJEGA STOJI ČLOVEK, LEPO MODRO OBLEKO IMA IN V ROKI PRAVO PRAVCATO KLOBASO. PACEK BI JO ŽE DAVNO POJEDEL, TA ČUĐAK PA JO KAŽE LJUDEM! ZRAVEN ŠE UKAZUJE AVTOMOBILOM, KAM NAJ GREDO. VSE PA RES VE. MOGOČE BI ŠE VEDEL, KJE JE PACEK DOMA? POČASI IN PREVIDNO SE PRIHULI DO STRAŽNIKA IN MU SEDE ZA HRBET. NAD NJIM BINGLJA TISTA DOLGA STVAR, KI JO TAKO RAD KAŽE TA GOSPOD AVTOMOBILOM IN LJUDEM, IN GA ŠČEGETA PO SMRČKU. PACEK PREMIŠLJUJE VŠE MOGOČE, NAZADNJE PA ODLOČNO HLASTNE PO NJEJ IN JO UCVRTE MIMO LJUDI. SRAM JE BILO GOSPODA STRAŽNIKA, DA ŠE NIKOLI TEGA. KAJ TAKEGA! NE, TO SE MU SE NI PRIPETILO NIKOLI!

»PREDRZNOST PASJA!« SI PRAVI SKOZI ZOBE IN OBRNE BE-
ŽEČEMU PACKU HRBET.

»JAZ MU ŽE POKAŽEM!«

ZA SIROKIMI VRATI V SOSEDNJI ULICI SE TISTI ČAS UKVARJA
PACEK Z UKRADENO STVARJO. PRAV VESEL JO JE. OBLIZUJE JO
IN JI KAŽE ZOBE.

»POHRUSTAL TE BOM!« JI ZAGROZI NAENKRAT IN JO PO-
GLEDA Z OČMI NAVZKRIŽ. POTEM JO KOTALI S TAČKO PO KA-
MENITEM HODNIKU IN POSKAKUJE ZA NJO: HOP, HOP, HOP!
KO POSTANE UTRUJEN, SEDE PRED NJO IN LAJA. PA GLEJTE
SPAKA! ZDAJCI STOPI NENADOMA Z ULICE TISTI STRAŽNIK!
PRESENEČEN OBSTANE ZA HIP PRED MALIM TATIČEM, POTEM
PA SKOČI PREDENJ IN POGRABI UKRADENO STVAR.

»TAKO!« PRAVI JEZNO IN JO ZAVIHTI V DESNICI NAD NE-
MARNIM PSOM. »ENA, DVE — ENA, DVE...« ŠTEJE IN STISKA
ZOBE. IN PO UBOGEM PACKU PADA ZDAJ S TOLIKIM VESELJEM
TISTA DOLGA STVAR, KI SE JE BILA ŠE MALO PREJE TAKO BO-
JEČE KOTALILA PRED NJIM. PACEK CVILI Z VISOKIM GLASOM,
NATO SE IZMUZNE SKOZI PRIPRTA VRATA IN JO UCVRE PO
ULICI. TAM SE ZATEČE MED LJUDI IN JOKA.

»KAJ PA SE CMERIS?« VPRAŠA ZDAJCI NEKDO ZA NJIM.

PRESENEČEN SE OZRE PACEK. PRED NJIM STOJI MALA SRČ-
KANA LILI. BELO DOLGO DLAKO IMA IN MODRE OČI. OKOLI
VRATU IMA RDEČ TRAK IN NA NJEM KRAGULČKE, PRAVE KRA-
GULČKE. SRAM JE POSTALO PACKA, PA SE JE VSEENO IZDAL.

»TEPEN SEM BIL,« JE POVEDAL IN ZAMIZAL. »KAM PA GREŠ?«
JE VPRAŠAL NATO IN SEDEL PRED NJO.

»NIKAMOR,« JE PRIJAZNO ODGOVORILA LILI. »SPREHAJAM
SE.«

»KAKO PA TI JE IME?« JE VPRAŠAL PACEK.

»JAZ SEM LILI,« JE DEJALA ONA IN STRESLA S KRAGULČKI.

»LILI? HM, LILI! ALI SI PUNČKA?« SE JE ZAČUDIL ON.

»DA, PUNČKA SEM,« JE POKIMALA ONA IN NEŽNO NAGNILA
KUŠTRAVO GLAVICO.

»HM,« SE JE VZRADOSTIL PACEK IN KAR PRECEJ POZABIL
NA BOLEČINE. »DOLGČAS MI JE,« JE DEJAL NATO, »ALI SE
LAHKO SPREHAJAM S TEBOJ?«

»HM,« JE ZOPET STRESLA ONA S KRAGULČKI, »SAJ SE SPRE-
HAJAM SAMO OKOLI TE HIŠE. TU SEM DOMA.«

PACEK SI JE OGLEDAL HIŠO, NATO PA HITRO ODHLAČAL
ZA MALO PRIJATELJICO, KI JE ŽE STEKLA PO PLOČNIKU. ZDAJ
JIMA JE BIL KRAJŠI ČAS. VSE POPOLDNE STA POSKAKOVALA

OKOLI HIŠE IN SE IGRALA. NAZADNJE STA SE ŠE STEPLA. SEVEDA JE BIL PACEK MOČNEJŠI. ČASIH JO JE KAR NA GLAVO POSTAVIL — NAZAJ NA NOGE SE JE PA ZMIROM SAMA. KO PA JE PRISLA PO NJO DEBELA GOSPA, JE OSTAL PACEK ZOPET SAM IN ŽALOSTEN PRED HIŠNIMI VRATI.

»NA,« JE DEJAL, »ZDAJ JE PA NI VEČ!«

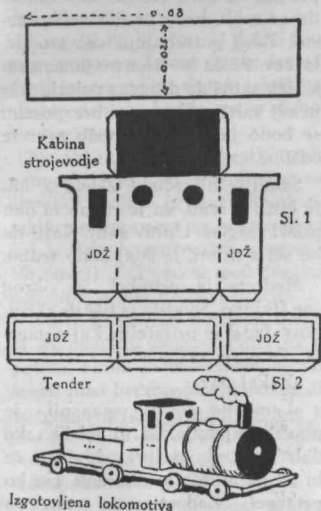
ZAČUTIL SE JE SPET ZAPUŠČENEGA. SPOMNIL SE JE, DA NIMA DOMA, IN MOLČE ODSEL PO ŠIROKI, GLADKI CESTI. SPOTOMA SE JE DOMISLIL TISTEGA KAMENITEGA HODNIKA PA TEŽKIH STRAŽNIKOVIH UDARCEV IN JE BRIDKO ZAJOKAL...

(Dalje prihodnjič.)

Doma izgotovljene igračke

6. Lokomotiva

Narišite tri gornje dele na bel karton, poslikajte in izrežite jih! Zlepite jih, kakor Vam kaže slika. Za strojev kotel vzemite velik zamašek, za dimnik kos okrog-

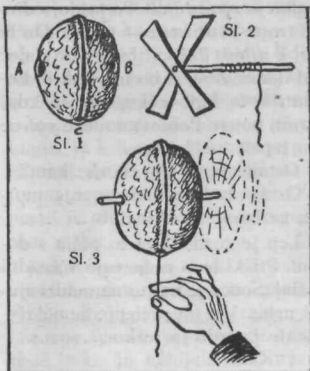

Izgotovljena lokomotiva

lega svinčnika, kolesa izrežite iz probkovic in jih vtaknite v robe kartona z bučkami. Lokomotiva je tako gotova.

7. Mlin v orehovi lupini

Vzemite dve polovici orehove lupine, odstranite jedro ter ju zlepite. Nato zvrтайте tri luknje, pri A, B in C, kakor Vam kaže prva slika. Iz lepenke ali tenke pločevine napravite nato vetrnico, ki jo pritrdite na bucko, okoli katere ste ovili na sredi precej dolgo nit. Nato vtaknite bucko skozi luknji A in B ter potegnite nit pri luknji C ven.

Igračka je tako gotova. Zavrtite sedaj vetrnico tako, da se nit navije okoli bučice. Potem potegnite za nit in Vaša vetrnica se bo veselo zavrtela. To lahko ponovite kolikorkrat se Vam zljubi.

KORUŽNI FRONTNIK SANDI ARNOŠT ADAMIČ

Domov se ni upal. Blodil je po gozdu nad reko in premišljeval, kaj bi ukrenil. Gledal je s strme skale v ozko reko, ki se je vila po samotni tesni kakor kričeče plav svilen trak. En sam nepreviden korak in padel bi naravnost doli. Končana bi bila skrb. Zdrznil se je ob tej misli. Ne! Tako umirajo slabiči, ki jih ni škoda, in za njimi nihče ne žaluje. Živeti hoče, živeti za vsako ceno!

Strmel je v oblake in glej: oblaki plovejo mirno dalje in dalje, izginejo za obronki. Pa pridejo drugi tropi. Proč beže — in on? On bi šel z njimi. Poiskal bi si delo daleč od doma. Zbežal bo in se skrtil. Postati hoče kaj velikega in se kdaj vrniti bogat. Potem ga nihče več ne bo tepel.

Ostane samo vprašanje: kam?

Ostane tudi še blede upanje: morda ga Lamé ni naznanil...

Lep je gozd. Lepa so polja v dolini. Ptički lepo prepevajo v gozdni tišini. Sonce je umito na modri rjuhi neba. Vse je prelepo. Samo življenje je trdo in težko...

...Kam?...

Želodec je zazvonil h kosilu. Z novimi nadami v bodočnost je tekkel čez drn proti dolini.

V dobrodelni kuhinji je bilo danes nenavadno živo. Otroci so se

glasno razgovarjali, ropotali z žlicami in modro položenimi skledicami. Vsaka je imela na ročaj pritrjeno medeninasto ploščico, v katero je bila zarezana številka.

Pripovedovali so o občinskem razglasu, kjer se vse tre. Glavarstvo je sporočilo, da naj se javijo brezposelni na delo. Nekje daleč, menda na meji, bodo gradili veliko cesto. Zdaj potrebujejo več sto delavcev. Plača bo sicer majhna, a zaslužek skozi do drugega poletja, kar nekaj zaleže. Skoro vsi brezposelni se bodo javili. Jutri bodo prvi že odšli.

Sandi se ni začudil. Zdelo se mu je čisto v redu, da je ravno ta dan prišel razglas. Uprav zanj. Kajti da bo šel z njimi, je zdaj stalo trdno.

Medtem je pritekkel že okrog ene Hajnko, Sandija je tiščala skrivnost. Izdal je prijatelju, kaj namerja. Ta pa je zastrmel.

»Zakaj pa?«

»Lamé bo gotovo naznanil,« je poučil prijatelja, ki ni mislil tako daleč. »Oče bo najbrž odpuščen, če bi ga pa morda le obdržali, me bo pretepel. Zadosti sem star, pa grem.«

»Tega sem jaz kriv,« se je obtožil Hajnko.

»Nič nisi kriv. Kaj bi bilo bolje, da naju je zalotil oba?«

Končno je uvidel Hajnko tudi to, ves razburjen pa ni vedel, kaj naj odgovori prijatelju, kaj naj napravi, da mu pokaže globoko hvaležnost.

»Še sreča je zame, da pridem med svet. Če bi ostal doma, bi postal najbrž rudar in tem ne kaže nič dobrega. Zunaj je pa vse mogoče, če si odločen in hočeš naprej.«

Hajnko je z občudovanjem gledal tovariša, ki se je razvnel in se košatil v novi ulogi. Kar zamikalo ga je, da bi jo potegnili z njim. Sandi pa mu je branil.

»Počakaj, da boš star štirinajst let. Tudi zdrav nisi posebno. Pisal ti bom, če bo dobro. Potem pa prideš za menoj.«

S tem je bil končan za dolgo časa njun pogovor. Imela sta se srečati dosti pozneje in skupaj doživeti mnogo slabega. Ločila sta se globoko zamišljena...

Na občini so Sandija kratko malo napodili. Kje ima dovoljenje od staršev? Koliko je star? Sploh pa takih mokronoscev ne potrebujejo. Saj je drugih, močnejših in starejših dovolj. Tako so se med drugimi zglasili tudi vsi njegovi bratje.

Na to ni bil niti pomislil. Bratje bi ga napodili domov. Potrt se je potikal okoli občinske hiše, se pomešal med brezposelne, ki so se živo razgovarjali, in ujel novico, ki mu je vrnila nekaj upanja. Odšlo bo več skupin na razne kraje. Vsak teden ena.

Dobro, si je dejal. Zdaj moram zvedeti, kam in kdaj bodo šli bratje. To pa ni bilo pretežko, ker je že za mraka prinesel tajnik razglas in

ga pritrdil na desko. Tam so stala napisana imena tistih, ki bodo odšli že jutri s prvim vlakom. Vsak naj prinese s seboj poleg potrebne obleke in živeža za dva dni tudi zadosti tople odeje. Najvažnejše za Sandija pa je bilo to, da bratov še ni na razglasu.

Jutri! Jutri! Če ga pa ne marajo s seboj, bo pač pobegnil in se na kak način vtihotapil v vlak. Potem bo pa že kako. Treba se je le še posloviti od doma, izmakniti odejo in nekaj obleke. Popotnico mu bo naklonil dobri Bog. Sicer pa je stradati navajen.

Nekaj časa je od daleč oprezoval, ali se ljudje okrog njihove hiše vedejo tako, da bi lahko kaj sklepal. Nad potjo je pod strmimi skalami rastlo nizko grmovje in tja se je skril. Nad vhomom je gorela močna žarnica in svetila na prag. Tam se nihče ni ustavil delj kakor navadno. Videl pa je tudi naravnost v njihovo kuhinjo tik pod cesto. Rdeči zastorček ni zakrival pogleda. Dolgo časa je trajalo, da je sedla mati k mizi. Videti je bila povsem mirna. Lupila je krompir. Medtem je preračunal, da je oče v jami in da se je po nepotrebnem zamudil. Zapustil je skrivališče in s tesnim srcem stopil v kuhinjo.

Kakor navadno, tudi to pot ni vprašala mati, kje se je potikal. Molče mu je prinesla večerjo: spet koruzne žgance, ki jih pa ni mogel jesti, tako je nabijalo razburjeno srce. Itka je čudno mirno spala, zvita v nedoločen klopčič kakor neboljena živalca v gnezdu. S tesnim srcem je pomislil, da bo zapustil tudi njo, ki bo jutri sedla v

kot pod hišni kap in čakala, kdaj bo prišel in se z njo igral. Njega pa ne bo, zelo dolgo bo morala čakati nanj. A nekoč, ko bo mislila, da je že umrl, se bo vrnil bogat in ji prinesel čudovitih igrač, najlepša darila bo izbral za njo. Le potrpi naj revica.

Prešnil ga je strah, da bi dotlej umrla. Ne, je zakričal v mislih, umreti ne smeš! Prinesel bom zdravila in denarja, o, cele kupe denarja. Denar pa premore vse. Zate se bom trudil, ki boš ostala sama v tej revščini.

Srce mu je tolklo od ponosa, ker je verjel, kar je mislil. Saj je njo imel najrajši, to spoznava šele zdaj. Nikdar mi ni prizadela žaloga. Potolažila ga je v bridkosti. Še vedno čuti njeno ročico, ki ga gladi, ker ga je oče udaril s krivico. Saj na očeta ni hud, revež je, trpin pod zemljo, bolan od vsega hudega. Tudi njega ne bo pozabil. Spoznal bo, da se njegov koruzni frontnik lahko pomeri s svetom... In mati? Hudo ji bo. Tiho kakor doslej bo hodila okrog ognjišča, kuhala žgance in mislila nanj. Skrivaj bo jokala za njim, ker se bo bala očeta. O, oče bo hud in ne bo maral slišati njegovega imena. Potem bo seveda drugače, potem. Povabil ju bo na izlet in brate pa sestre seveda tudi. Od njih mu slovo pač ni težko. Vsi so starejši in nikoli se niso brigali zanj bolj kakor za druge. Kvečjemu tepen je bil, če jim ni v vsem služil. Nu, pa tudi nanje ne bo pozabil...

Tako so uhajale Sandijeve misli od tega do drugega, a najrajši so se mudile pri Itki. Sedel je za mizo in

strmel v ubožno kuhinjo ter pri tem skoro zaspal od lakote in utrujenosti. Pa ga je ostro zbudilo v srce in spomnil se je sklepa, ki ne pozna poti nazaj. Premišljeno se je lotil načrta, da bi odšel tako, da bi mati ničesar ne sumila. Kakor druge večere, je del z zaspanim glasom:

»Po premog pojdem. Ampak čevlje moram obuti, ker moram skozi gozd, ponoči pa lahko stopim na trnje...« In je šel obuvat čevlje.

»Veste,« se je lagal, »Lamé bo danes na straži. Čakati moram včasih prav dolgo. Tla postanejo rosna, pa bi sedel na odejo.«

Mati ga je začudeno pogledala in zmajala z glavo.

»To ti pa še ni prišlo na misel. Saj premoga ne moreš nesti in še odejo povrhu.«

»Z odejo pokrijem premog, da nihče ne bo vedel, kaj nesem,« je odvrnil prepričevalno.

»Ne boš! Le pusti odejo doma. Kaj pa, če jo zgubiš? Če ne moreš prestat brez odeje, pa doma ostani.« In spet so ji brzele pletilke med trudnimi prsti.

Sandi je šel v sobo, vzela odejo in jo položil na okno. Potem bo šel okrog hiše in jo vzela. Odejo mora imeti. Iz predala je poiskal zašpehano denarnico, kam naj vendar spravi zaslužek? Spretno je vtihotapil pod suknjič nekaj perila in s tem opravil najvažnejše in poslednje delo na tem domu, kamor se dolgo časa ne bo vrnil.

Na vratih se je še enkrat ozrl in sprejel vase to poslednjo sliko, ki ga naj spremlja na neznanih potih. Od rdečkaste žarničine luči je plala žalostna luč na razjedena tla in

marogaste stene. Itkina mizica pod oknom je bila gola, pod njo so stali majceni čevljički. Po stenah kavlji in na njih kosi obleke in nekaj kuhinjske posode. V posteljici klopec

»Imaš denar za listek?« je podvomil uslužbenec.

Sandi je v strahu segel v žep in zmagoslavno potegnil iz njega denarnico. To je zadostovalo.

— Itka. Prav zdaj se je zgenila in tiho vzdihnila. Mar slutiti, da se Sandi poslavlja? Zbogom Itka. Zbogom mati, ki ti hitijo pletilke med prsti. Sklonjena si od bridkosti, ampak samo počakaj, da se vrnem.

Tiho je zaprl vrata, kakor da odhaja od bolnika...

Okrog petih zjutraj je železniški uslužbenec obstal pred klopjo v čakalnici, kjer je spal Sandi, zavit v odejo.

»Halo! Vstani! Čigav pa si?«

Sandi je prestrašen planil pokonci in pomežiknil vanj. Sprva se ni prav zavedel, kaj išče tod, potem pa je živo odgovoril, da se bo odpeljal k stricu.

Spet je sedel sam v čakalnici. Sto in sto tesnih misli mu je kljuvalo v bistrim možganih. Ko so odšle, so se spet vračale vedno bolj žgoče in strah budeče. Bil je že na tem, da mu upade pogum. Nekako se je že odločil, da se bo za vsako ceno vrnil, ko je zdajci zaslišal po cesti, ki se vije proti postaji, trompeto, ki se čudno raztrgano kričala v jutrnje nebo.

Brezposelni gredo!

In res se je dvigal prah pod malo četo, ki je prilezla med vriskanjem izza ovinka. Spredaj je šel debelušast trobentač, ki je Sandi v njem takoj spoznal šepavega Dinerja. Videti so bili izredno dobre volje. Za begunca dober znak. Gotovo ga bo-

do čisto radi vzeli s seboj in ga že za šalo skrili in vzeli medse. Vsaj za prvo silo.

Privršali so s kovčegi, kakor da gredo k vojakom, in napolnili postajo s prešernim hrupom. Diner je zlezel na ograjo, obrnil kapo nazaj, da se je bleščal njegov zaliti obraz, svečano nastavil trompeto in pretresljivo zatrobil, vse napak, zmešano in neumno, da so se vsi zvijali od smeha. Seveda je bil smeh, ki skriva potrtoost, nemoške solze. Pod smehom se pač skriva marsikaj drugačnega kakor je radost.

Ko je Diner odtrobil, je veljaško pogledal okrog sebe, obliznil debele ustne, vzdignil roko in spregovoril.

»Dragi sotrudniki,« je dejal. »Odhajamo iz te obupane in polomljene doline, kjer je Bog rekel lahko noč. Prenajedli smo se koruze in zdaj se nam hoče boljšega kruha, dragi moji. Pozivam vas, da na ves glas zavpijemo: Srečno, koruzna fronta!«

»Srečno, koruzna fronta!« so razigrano vzklikali in metali klobuke v zrak.

Zdajci je zakričal Diner »Zbor!« in zatrobil po vojaško. Šaleč se, so ubogali in se postavili v vrsto s kovčegi. Na skrajni konec, ne čisto v vrsto, je pristopil Sandi, z odejo pod pazduho. Diner je veljaško prekrizal roke na hrbtu, obračal kapo okoli in okoli glave ter resno pregledoval četo tridesetih. Vsakemu je vedel zbadljivo opombo, a ko je prišel do Sandija, se je razkoračil in se glasno začudil.

»Nu, Kržišnikov!« Požvižgal je, kakor da mu je prišlo na um kaj posebno bistrega. Obrnivši se k četi je pokazal nanj.

»Takšen drobiž bi nam prav prišel. Hodil bi po cigarete in znašal vkup, kar bi potrebovali. Četnega posilnega bi znali porabiti. Veš kaj,« je rekel važno, »kar z nami pojdi. Saj doma te ne bodo pogrešali pri skledi. Odejo imaš s seboj. Pomaгал boš v kuhinji. Ali ne?« se je obrnil k fantom. Ta nova šala se je vsem zdela posrečena in začeli so pritrjevati. Obkrožili so veselega dečka in ga potiskali iz rok v roke. Ta Diner, kaj si vse ne zmisli! Brez nje-ga bi bilo slovo presneto težko.

V soteski je zabrlizgal vlak in Diner je še zadnji trenotek kupil skupno vozovnico. Vlak je puhaje obstal na postaji. Brezposelni so navalili v določeni voz. Ko je stroj potegnil, je vse že gledalo skozi okna. Diner se je stegnil s trompeto daleč ven in na vse pretege trobil generalni marš...

Sandi se je stisnil na hodnik, kjer ga je Diner kmalu steknil in se popraskal zadaj po glavi. Spomnil se je, da je zdaj nekako odgovoren za dečka. Kajpak, vozovnice ni kupil zanj. Prijel ga je za roko in šel gledat, kje bi dobil zanj primeren prostor.

»Veš,« je rekel, »skriti te moramo, ker se pelješ na črno. Fantje, napravite prostor pri oknu,« je zapovedal pri nekem kupeju sredi voza. »Postavite na tla vaše kovčege, da se bo posilni lahko skrili pred sprevodnikom.«

Napravili so majhno skrivališče pri oknu in potisnili Sandija vanj.

»Ne takoj!« se je zavzel Diner zanj. »Kadar bom zatrobil v hodnik, naj se skrije.«

Na ta način je vožnja potekala gladko. Sandi je moral seveda pre-slišati marsikatero robato in roke, ki so ga ravnale, niso bile posebno mehke. Pretrpel pa je z veseljem, saj niso pozabili niti na njegov prazni želodec. Opravljati je moral manjša dela, streči po vseh kupejih. Hm, saj se je moral počasi privaditi na bodoče opravke. Ker je bil »odprte glave«, je kaj kmalu spoznal potrebe vsakega posameznika in se jim s tem močno prikupil. Posebno pozornost je izkazoval svojemu pokrovitelju, ki mu je zato podaril kos pečenke.

Sandijevo razpoloženje se da označiti samo z eno besedo: sijajno. Z vlakom je drvel skozi sončne kraje, videl svet, ki ga je poznal le s šolskega zemljevida rudniške šole ob Črnici...

Misli pa so mu le uhajale nazaj: Pod domačo cesto stoji njih hiša in prav zdaj je prišla, počasi in s tisto nerodno grbico Itka, sedla v kot pod kap in uprla oči po cesti. Gotovo

Redka ptica

Neki namoč bogati gospod je hotel razveseliti in iznenaditi z darilom svojega prijatelja, ki je stal noval v majhnem kraju na deželi. Dolgo je premišljeval in se končno odločil, da mu pošlje dragoceno papigo. Ta je znala tako krasno živžgati in govoriti, kakor le redko katera ptica te vrste.

V vasi, v kateri je živel prijatelj tega gospoda, dotedaj prebivalci še nikoli niso bili videli niti slišali papige. Tudi ta znanec, ki je bil preprost človek, je še nikdar ni videl. Pa se je bogati gospod že v naprej veselil, kako se bodo v vasi

čaka nanj. Pa njega ne bo dolgo časa. S kom neki se bo igrala, revica?

Sam ni opazil, da je dobil solzne oči pri teh spominih, ki so se živo rezali vanj. Okušal je eno najhujših bolečin, bolečino slovesa...

Vozili so se že ves dan.

Šele drugi večer so izstopili na samotni postaji sredi kamenite pokrajine in hiš z nizkimi strehami. Razigrano razpoloženje z domače postaje je bilo že davno splahnelo.

Na postaji jih je pričakal nek človek, ki je bil za kažipot. Šli so molče vedno globlje med brege. Luna je prisvetila čez nizko obraščene hribe in se zrcalila v samotnem potoku. Pri izviru, so šušljali, bo taborišče.

Še uro hoda. Okrog polnoči so se docela izmučeni ustavili v prijetni soteski.

»Tu se bo začela cesta,« je rekel kažipot.

Vsi so pogledali v steno pred seboj...

V zasilni baraki so legli k zasluženemu počitku...

(Dalje prihodnjič)

vsi čudili in zmajevali z glavami, ko bodo slišali govoriti čudnega, pisanega ptica.

Papigo je zaprl v lepo kletko in jo poslal svojemu znancu na deželo. Ker ni dobil po daljšem času od njega nobene zahvale in niti ne potrdila, da je prejel pošiljatev, mu je napisal pismo in ga vprašal v njem, kako mu ugaja ptič. Dobil je tale odgovor:

»Dragi gospod, prav pošteno ste nasedli, ko ste kupovali lepo žival! col Juha še ni bila tako slaba, toda meso je bilo tako žilavo in trdo, da ga ni bilo mogoče jesti.«

Zvončkarji se uče stenografije

Nadaljujmo pri znaku *o*. Da prejšnje ponovimo, pišimo najprej nekaj besed: *orjem, oda, rod, ob, rob, oko, raka, Leon, major, som, desno*.

Ako je na koncu besede *jo*, pišemo tanki *j* in obratni *o*. *O* se obrne in je enak *k-ju* samo da je bolj tanek. Na pr.: *jo: jek, delajo, dajo, dajejo, pojo, pojejo, sejejo*.

Če pa pišemo povratni zaimek *se*, pa moramo *o* izpisati, ker zdaj *jo* ni več na koncu besede. Na pr.: *dajo se, dajejo se, delajo se*.

Samoglasnik *i* je navpična črta, ki sega od osnovnice navzgor do iste višine kakor *k* ali *r*. Pišemo ga navadno navzgor, tedaj je *i* tanka črta. Lako ga pa pišemo tudi navzdol, tedaj je *i* senčnata črta.

Črka *m* se začne v sredi med osnovnico in nadčrto. Če je samoglasnik *i* v začetku besede pred *m*, začnemo *m* pisati na osnovnici in beremo *im*. Ravno tako pišemo *ip* in *ig*. Glej primere pri št. 1.

Črka *d* dobi, če hočemo pisati *id*, v začetku besede navpično predpotezo, ki jo začnemo pisati na osnovnici, ali pa pišemo *i* z navpično črto navzdol proti osnovnici.

Ib pišemo tako, da damo črki *b* zgoraj kolikor mogoče navpično predpotezo. Primere glej pri št. 2.

Kadar sledi začetnemu *i-ju* mali znak, začnemo *i* z navpično črto na osnovnici in mali znak dvignemo do nadčrte, tako da se gornji rob znaka dotika nadčrte. Primere glej pri št. 3.

Na koncu besede označimo *i* z navpično zapotezo navzgor. Primere glej pri št. 4.

V sredini besede označimo *i* tako, da naslednji znak dvignemo, in sicer mali znak pride tik pod nadčrto, srednji znak pa polovico čez nadčrto, polovico pa pod nadčrto.

Če se nahajata v besedi dva *i*, potem se še enkrat dvigne naslednji znak. Na pr.: kisik. *K* začnemo pisati na osnovnici, *s* dvignem do nadčrte in ker sledi še en *i*, dvignem *k* še čez nadčrto, vendar v manjšem razmerju, kakor smo prvič dvignili prvi znak. Primere glej pri št. 5.

Pri *d* in začetnem *v* lahko *i* označimo tudi tako, da samoglasnik *i* stapljamo v *d* ali v začetni *v*. *S* tem dobita znaka drugo obliko. *D* začnemo s pentljo kakor navadno. Namesto da bi ga pa zaokrožili, pišemo ravno senčnato črto odebeljeno navpično na osnovnico, torej brez loka. Ravno tako pišemo tudi začetni *v* s samoglasnikom *i*. Takí označbi pravimo stapljanje, ker smo iz dveh znakov napravili en znak. To pa že deloma poznamo, le da smo do zdaj stapljali soglasnike: *mn, rj, nj*.

Uporabljamo pa lahko, kateri način hočemo, to je, da stavimo znak v višino s samoglasnikom *i*, ali pa da stapljamo. V primerih navajamo vse možne pisave. Primere glej pri št. 6.

Da pri pisavi pridobimo na času, stavimo male znake v začetku besede v višino, če sledi *i* pred srednjim znakom. Na pr.: *kima* bi morali po prvem pravilu pisati tako-le: *k* na osnovnici, *m* pa v višini, ker je pa to bolj zamudno, pišemo *k* tik pod nadčrto, *m* pa na osnovnici. Pravilno je torej samo, da v začetku besede male znake pred srednjimi stavimo v višino. Primere glej pri št. 7.

Tudi srednji znak pred srednjim znakom stavim lahko v začetku besede v višino. Prikladna pisava je zlasti tedaj, če je beseda daljša. Na pr.: *pipa*. Po prvem pravilu pišem prvi *p* na osnovnici, *pa* pa v višini. Pišem pa lahko tudi *p* v višini in *pa* na osnovnici. Upoštevati moramo, da pridobimo mnogo na času, če se kolikor moči držimo osnovnice. Primere glej pri št. 8.

Primeri št. 1. *i*, ime, ima, imam, ipak, ipsilon, ig.

Primeri št. 2. Ida, ideja, Ibar, Ibsen, Ibadan.

Primeri št. 3. Ivan, Ika, Iran, Irena, Ina, iskan, Ila, Inka.

Primeri št. 4. beri, deni, rani, levi, rabi, reki, mami, deni.

Primeri št. 5. kisel, kisik, lira, lirika, silen, sin, Kamnik.

Primeri št. 6. di, vi, dim, vim, divan, vid, vir.

Primeri št. 7. kima, Lido, lim, rijem, njim, sipa, Sibila.

Primeri št. 8. vid, dijak, pipa, Mirje, Pipin.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

Samoznaki:

in je *i* (navzdolna navpična črta) na osnovnici,

si (pomožni glagol) je *i* (navzdolna navpična črta) na nadčrti,

nisi je *n+i* združena na nadčrti,

bili je *li* na nadčrti,

so bili je *o+li* na nadčrti,

niso bili je *n+o+li* na nadčrti,

smo bili je *mo+li* na nadčrti,

nismo bili je *ni+mo+li* na nadčrti,

njihov je *njiv* na osnovnici,

njihova je *njiva* na osnovnici,

jim, jima je *im, ima* na osnovnici,

ji je tanki *j+i* na osnovnici (pisati smemo samo s tankim *j*),

nikol je *nil* na osnovnici,

ni treba je *ni+ba* na nadčrti. *Ni* se pripiše zgoraj pred *b*, če bi pisali *n* ravno na nadčrti, bi brali: *netreba*.

Predlog *pri* pišem povečan *i*, ki sega od nadčrte do osnovnice in je navpična senčna črta. *Pri* se z naslednjo besedo vedno združijo, nikdar pa se ne sme združiti s predstoječo besedo, ker potem ni več *pri* ampak senčnati *i*.

pridem je *pri* združen z *dem*,

ne pridem je *ne* (zase) *pridem* (združeno na osnovnici),

na primer je *na* (zase) *pri* (na osnovnici),

si bil je *i+el* na nadčrti združeno,

nisi bil je *n+i+el* na nadčrti združeno,

nisi bila je *n+i+la* na nadčrti združeno.

Kakor pišem *se* z obratnim *s* pri znakih, ki so na desno zaokroženi, tako pišem tudi *si* z obratnim *s* in z navzdolno zapotezo. Kakor moram *se* vedno združiti s prednjimi oblikami, tako tudi *si* vedno združim s predstoječo besedo.

da si je *d+obratni si* na osnovnici,

bi si je *b+obratni si* na osnovnici,

denem si je *denem+obratni si* na osnovnici.

nesem si je *nesem+obratni si* na osnovnici.

Pri znakih, ki niso na desno zaokroženi, pa *si* pišem tako, da *s* izpišem in navpično zapotezo pišem navzgor, n. pr. *nese si*.

dasi ravno je *da+si+ra* združeno na osnovnici.

Iz pri je povečan *pri*, sega čez nadčrto in se ravno tako združijo z naslednjo besedo.

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Pavliha se ravna po besedah: dokler imaš košček kruha, nimaš lačnega trebuha

Na svojem potovanju pride Pavliha v mesto, ki so mu rekali Polovičnjak; pol mesta je bilo lepega in čistega, pol pa umazanega in zanjiknega kakor zadnja ciganska vas. Dobro založen z denarci, je živel tu nekaj časa prav dobro. A denarci so kopneli bolj in bolj, prišla je zima in mraz je pritisnil. Čemerem se zatorej Pavliha potika po ulicah in besediči sam pri sebi:

»Mraz je in burja brije. Tolarji so se stopili, odteka mi že zadnji drobiž in kmalu bom suh kakor cerkvena miš. Nič prida ni vse to. Napeti moram druge strune. Časih so me učili, da dokler imaš košček kruha, nimaš lačnega trebuha. — Hm, poizkusimo, koliko je vredna ta beseda.«

Rekši gre in nakupi kruha za ves denar, ki ga je še imel. Najame si mizo, postavi jo pri cerkvi ter razloži na njej svoj kruh. Burkež, kakor je bil, se tudi tu spakuje in uganja nebodigatreba, pri tem pa ne opazi psa, ki motovili krog mize. Hop! — in pes že beži s hlebcom kruha v gobcu. Pavliha ne bodi len, za njim — v tem pa privoha in prikrevenca do mize svinja s svojimi mladički. Svinja zavoha kruh, prevrže mizo, sama in njeni mladički popadejo razmetane hlebce in zbeže na drugo stran.

Pavliha zasliši za seboj ropot, se obrne in vidi, kaj so mu napravile svinje. Gleda za psom, gleda za svinjo in za prašički, se počoha po glavi ter se na ves glas zasmeje rekoč:

»Jojmene! Pravijo, da dokler imaš kruha, nimaš lačnega trebuha; za mene pa je kazno, da ostanem s praznim trebuhom, čeprav sem imel več ko sam košček.«

Z bridkim nasmehom se ozre po mestu, zmaje z glavom in beseduje: »Da pravi si Polovičnjak, to lahko vidi človek vsak; po eni plati dobro daš, po drugi pa ga naplah-taš. — Dokler so bili denarci, smo bili veseli, zdaj pa je najboljšo, ako otreseš tvoj prah s svojih čevljev.«

Tako tudi stori in pri tej priči zapusti mesto.

O pekovskih spačkih, ki jih je Pavliha dobro razpečal

Pavliha kolovrati po mrazu in zimi ter pride do pekarije. Zeblo ga je, pa stopi v delavnico, da se ogreje. Mojster ga vpraša, če zna kaj delati, na kar odvrne Pavliha, da se je izučil za peka. »Ravno prav,« reče gospodar, »že delj časa iščem dobrega pomočnika; če hočeš, najdeš lahko delo pri meni.« — »Zakaj ne?« odvrne Pavliha. Zmenita se in tako se Pavliha zadá peku za pomočnika.

Drugi dan mu ukaže mojster, naj pripravi sam peko, ker mu ta večer ne more pomagati. Ko pa ga Pavliha vpraša, kaj naj speče, mu reče pek, ki je bil sam norčav: »Ti si mojster! Pek hoče biti, pa vprašuje, kaj naj speče. Kaj drugega kakor pekovske spačke.«

Pavliha se brž loti posla, in kakor mu je ukazano, ne zamesi iz testa hlebcev, žemelj in rogljičev, pač pa same spačke: lutke, ptičke, razne

živali in še polno drugega drobiža. Vse to vsadi lepo v razgreto peč in speče.

Zjutraj pride mojster, da pregleda delo in se loti prodaje. A namesto hlebcev, žemelj in rogličev najde krušne igračke, ki jih je spekel Pavliha. Gleda in ogleduje, ne ve, ali sanja ali bdi, nazadnje pa se ujezi in zakriči nad svojim pomočnikom:

»Bes te plentaj! Kaj pa si mi tu napekel?«

»Kar ste ukazali,« odvrne Pavliha. »Rekli ste mi, naj spečem pekovske spačke, pa mislim, da so se mi prav posrečili.«

»Ti pokažem posrečili,« se jezi mojster. »Kaj naj začnem zdaj s temi prismodarijami? Kdo bo le kupil tak kruh?« V jezi zgrabi Pavliho za suknjo, ga stresa in kriči: »Plaçaj mi moje testo!«

»Prav,« se ga otrese Pavliha. »Plaçam vam testo, a blago bo moje.«

»Kdo te vpraša po blagu?« se zadirja mojster. »Plaçaj testo in glej, da izgineš iz moje pekarije!«

Pavliha plača testo, pobere pečene spačke v koš, se odpravi in spotoma govori pri sebi: »Pravijo, da na trgu ni reči, ki bi ne šla v denar.«

Bil pa je tisti dan ravno semanji dan. Naravnost na semenj tedaj odnese Pavliha svoj koš, razloži po mizi svoje spačke in na mah so se začeli kupci trgati in puliti za njegovo blago.

Tako je napravil Pavliha lep dobiček ter je izkupil precej več, kakor je peku plačal za testo.

Za to kupčijo izve tudi pek, ki se mu je zdelo za malo, da ga je Pavliha tako obrnažil. Brž steče na semenj, poišče svojega zapodenega pomočnika in terja, naj mu plača še drva in zaslužek za peko, ki jo je pokvaril. Pavliha molče pobaše svoj dobiček in gre ter pusti peka, ki je debelo gledal za njim.

Šmarnogorski lovec

Srce bije tamtamam,
puške pa še ne prodam!

Srce bije klep, klep, klep,
polna torba, polhen žep!

Srce bije filk, filk, filk,
suh je v puški še smodnik!

Srce bije lop, lop, lop,
puška strelja kakor top!

Srce bije bum, bum, bum,
zver v grmovju dela šum.

Srce bije buh, buh, buh,
moja puška ni od muh!

Sava Radič-Mirt

Zastavice za brihtne glavice

1.

JADRAN

(Betkin, Ljubljana)

2.

MREŽA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	5	12	3	5	13	9	14	9	10
15	12	15	6	15	12	3	5	13	5
11	11	9	8	16	2	3	12	3	5
13	2	7	17	9	10	15	12	15	6

Ključ:

12-9-6-2-11 1-3-5-1-2-3-13-9-13
ime in priimek slovenskega pesnika;
16-3-15-10-2-1-3-15-16 kraj ob
Dravi;

14-7-3-8-15 šaloigra;
4-5-17 žival.

3.

PREGOVOR

novica, pamet, tlačan, podoba, grom,
vrteno

(Iz vsake besede vzemi tri črke!)

4.

ZLOŽILNICA *zvonik*

Zložilniško dvojico an, av, ce, čr, du, ee, ek, er, ha, ič, ir, ja, kl, li, ml, na, ne, oč, st, vi, ze v besede, ki pomenijo: 1. planet, 2. jedilno orodje, 3. starega moza, 4. bolezen, 5. žuželko, 6. moško ime, 7. glasbilo. Prve črke, čitane zapored, povedo ime znanega lista, tretje črke pa čitatelje, ki jim je list namenjen.

REŠITEV UGANK IZ FEBRUARSKE STEVILKE:

1. Kvadrat: 1. Ibar; 2. beda; 3. Adam; 4. rame.
2. Dopolnilnica: Rab, rata, radij, Rafael, Ravenna, Radoslav, Ratitovec, Radvljica.
3. Zložilnica: fosfor, Elvira, bramor, rabota, upanje, apolon, redkev = februar.
4. Besednica: Kopriva ne pozebe.
5. Posetnica: Občinski tajnik.
6. Zamenjalnica: sod, vol, era, čar, nos, Ida, cev, Ana = Svečnica.
7. Številčnica: ona, sod, lva, sin, osa, sad, oda = Novi Sad.
8. Enačbe: Metlika, Metod, odlika.

Vse uganke so pravilno rešili: Anatól Fabiančič iz Birčne vasi na Dol; Janko Kapus iz Bleda; Baša Borček iz Celja; Ivan in Marjan Svoljšakova iz Doba pri Domžalah; Mitja Grašič iz Litije; Miloš Babič, Janko Berce, Jožica Možinova, Mila Zbašnikova, Luka Klančar, Dragica Senčarjeva, Meta Gombačeva in Julka Kovačeva, vsi iz Ljubljane; Ljuba Založnikova, Franci Podobnik, Lenka Mihelakova in Zdravko Bahovec, vsi iz Maribora; Zorica Ahačičeva iz Novega mesta; Božica Roševa iz Rimskih Toplic; Valerija Stiploškova, Marija in Marta Hrašovčevi, vsi iz Smarj pri Jelšah; učenci in učenke višje narodne šole iz Šmartnega ob Dreti; Zlatica Jugova iz Studence pri Mariboru, Bgdana in Samo Pečarjeva, Dušan in Boris Dernovškova iz Maribora; Liljana Rosinova iz Brežic; Božidar Zupančič iz Siške.

AFRISKE UGANKE

(Togo in Kamerun)

1. Kdo gleda na desno, na levo, pa ne vidi svojega brata? (oqŋ)
2. Kateri potok nima ne kamenja ne peska? ('azŋoŋ)
3. Kdo se je toliko sukral in plesal, da se je odebil? (o'afreŋ wz ouo'etceŋΛ)

Stric Matic s košem novic

Letos slavimo 100 letnico rojstva skladatelja Davorina Jenka (rojen 10. nov. 1835 v Dvorjah pri Cerkljah, umrl 25. nov. 1914 v Ljubljani), ki je zložil poleg nešteto drugih skladb tudi obe naši himni: srbsko »Bože pravde« l. 1872. in l. 1860. slovensko »Najprej zastava Slave«, ki praznuje letos 75-letnico svojega nastanka.

Praga, glavno mesto Češkoslovaške, šteje sedaj 882.000 prebivalcev, ki žive v 32.477 hišah. Praga je zdaj 16. mesto v Evropi.

Uganka - križanka je nedavno proslavila 10 letnico svojega obstoja. Ob koncu l. 1924. je izšla v angleškem časopisu »Morning Post« prva križanka v Evropi. Kratak čas pred tem dogodkom se je pa globoko vkořeninila v ameriških časopisih. Prve križanke so bile zelo enostavne napram današnjim, ki stavlajo na ugankarje že precejšnje zahteve.

Berlinski zvezdoslovci so pretekli mesec opazovali na soncu nenavadno velike pege. Nekatero so bile tolikšne, da bi vanje lahko spravili več naših zemelj. Sončne pege upravljajo astronomi v zvezo z vremenom na zemlji.

Pod imenom »Journal des Médingots« izhaja v Parizu originalen časopis, ki je namenjen beračem. Urejuje ga bivši nameščeneц nekega notarja; uredništvo pa je v neki gostilni.

Iz New-Yorka iz Amerike poročajo, da je na neki tamošnji lahkoatletski prireditvi skočil zamorec Threadgill 2'09 m visoko. Toliče višine ni dosedaj preskočil še nihče.

Švedi so izumili način, kako se da iz lesa napraviti imenitna plastična masa z vsemi tistimi lastnostmi, kakor jih imata ilovica in sadra (gips). Ta lesna gmota se da gnesti in modelirati; v mokrem stanju lahko napraviš iz nje čudovito fine odlitke, takoj nato pa gmoto lahko na preprost način zopet strdiš.

Učenjaki so izračunili, da je naše sonce staro 7.540.000.000.000 let (7 milijard 540 tisoč milijonov let).

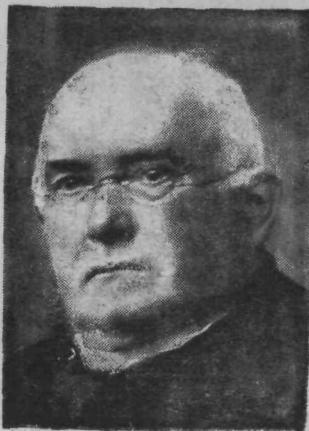
Po zadnji uradni statistiki imajo na Angleškem 10 milijonov kolesarjev.

Najdražja znamka na sveu, edini izvod Britanske Guajane za 1 cent (iz l. 1856.) pride v kratkem na dražbo v Londonu. Znamka je bila tiskana l. 1856. v neki tiskarni za časopise v Britanski Guajani. Šestnajst let pozneje so jo odkrili v zbirki nekega šolarčka, ki jo je prodal za nekaj novčičev. Zadnji njen imetnik je bil neki ameriškanski zbiratelj, ki je zanjo plačal 1.400.000 dinarjev.

Na Češkem so napravili posebne vrste papir, iz katerega se dajo baje delati žebliji in zabiti celo v trd les, ne da bi se ukrivili ali zlomili.

Neki francoski pomorski tehnik je izumil posebne vrste pripravo, ki preprečuje potopitev ladje. Na francoski obali so napravili tozadevne poskuse: ladjo, v kateri je bil zaprt izumitelj, so potopili 8 m globoko v morje. Po nekaj minutah se je ladja spet pojavila na površju. Aparat, ki omogočuje, da se ladja ne potopi, je težak 25 kilogramov; za večje ladje bi moral biti seveda težji. Ta aparat bi rešil ladje tudi tedaj, če bi že voda vdiralna vanjo.

Dne 8. t. m. je preminul v Ljubljani vzor-duhovnik in narodnjak, ustanovitelj družbe sv. Cirila in Metoda, trnovski župnik v pokoju in zgodovinar gospod Ivan Vrhovnik. Neumorno in neustrašeno slu-

žev svojemu ljubljenu narodu je dosegel čestitljivo starost 81 let. — Čast njegovemu delu in slava njegovemu spominu!